

כ"ח באייר, התשס"ט - 22-29.05.2009
גליון 46

תנאי הזכאות למדינה

הפלסטינים, כך אומרים לנו נשיא ארה"ב והאפיפיור, זכאים למדינה משלהם. ומדוע אין הטמילים או העמים הכבושים של טיבט, כורדיסטן, קפריסין, סהרה המערבית וקשמיר זכאים למדינה משלהם?
עמנואל בון

א

ני זוכר שכתלמיד באוניברסיטה הוטל עלי לכתוב חיבור בנושא: "האם כל אומה זכאית למדינה?". אם היה עלי לכתוב היום מחדש את החיבור, תשובתי הייתה: "ובכן, נראה כי העולם אינו סבור כך".

לדעת התקשורת העולמית ומנהיגי העולם, הטמילים בסרי-לנקה, לדוגמה, אינם זכאים למדינה. לטמילים יש היסטוריה מתועדת בת אלפיים שנה, והספרות שלהם היא העתיקה ביותר מבין הספרויות בלשונות הדראוידיות. על תרבות הטמילים נאמר, כי היא אחרונת הציביליזציות הקלאסיות הקיימת עדיין על פני כדור הארץ. קְתַב הפלאוזה, גירסה של הכתב הברהמי הדרומי, שבו כתבה שושלת פלאוזה הטמילית, שימש בסיס לכמה שיטות כתב בדרום מזרח אסיה, ובכלל זה הכתב הבורמזי, התאי, הלאי וכן הכתב של הח'מר ושל יאוזה.

מאז 1983 נלחמים הטמילים של סרי-לנקה למען עצמאותם, בתביעה ליישם בסרי-לנקה את "פתרון שתי המדינות". השבוע, ריסקה ממשלת סרי-לנקה את הצבא הטמילי והרגה את מנהיגם. כ-20 אלף חיילים ושמונת אלפי אזרחים טמילים נהרגו בלחימה מאז ראשית השנה. מאות אלפי פליטים טמילים שוהים במחנות. תנאי המחיה במחוזות אלה גרועים יותר מאלה שבקונגו ובסודאן. נותרו בחיים רק כמה מאות לוחמים טמילים, ונשיא סרי-לנקה הכריז כי הוא נחוש "לסיים בקרוב את העניין הארוך הזה".

איראן שיבחה את ממשלת סרי-לנקה על ש"הביסה בהצלחה את הטרור הטמילי", ואילו הודו ביקשה שתהיה התייחסות ל"שורש הסיבות לסכסוך בסרי-לנקה". מזכ"ל האו"ם, באן קי-מון, אמר כי "יש להתייחס לחששותיהם ולשאיפותיהם הלגיטימיות של בני העם הטמילי במלואן". ארה"ב הכריזה כי "כעת על הממשלה [בסרי-לנקה] לערב את הטמילים... ביצירת הסדר מדיני, שיקדם ויגן על זכויותיהם של כל בני סרי-לנקה". האיחוד האירופי קרא לנשיא סרי-לנקה "להתוות תהליך ברור שיובייל לפתרון מדיני כולל, המבוסס על הסכמה, שוויון ושלטון החוק". משום מה, התייחסות לשורשן של הסיבות לסכסוך והגנה על זכויות הטמילים אינן כוללים הקמת מדינה.

נראה אפוא כי הטמילים אינם זכאים למדינה משלהם, כמו גם העמים הכבושים של טיבט, כורדיסטן, קפריסין, סהרה המערבית וקשמיר.

אך כשהדברים אמורים בפלסטינים, הזכות למדינה היא בבחינת הנחת יסוד. בביקורו בישראל בשבוע שעבר הרבה האפיפיור להשמיע את דעתו בעניין זה, ואפילו הכריז כי לפלסטינים זכות להקים מדינה ב"ארץ אבותיהם" (מיהם לעזאזל אותם "אבות" – אני תוהה עדיין). במהלך פגישתו עם ראש הממשלה השבוע חזר הנשיא אובמה ואמר, כי הקמתה של מדינה פלסטינית היא יעד מרכזי במדיניותו המזרח תיכונית. אלא שהמדינה שחזרה אובמה אינה זו שחזים הפלסטינים. ראשית, היא תהיה מפורזת. כן, כמובן; בראותנו עד כמה הצליחו ישראל והקהילה הבינלאומית לשמור על פירוז של עזה, הרי שחזונו של מר אובמה אינו עובר אפילו את מבחן הצחוק.

אך הבעיה האמיתית היא שהפלסטינים אינם מוותרים, וגם לא יוותרו, על "זכות השיבה". הפלסטינים מדברים בו-בזמן הן על "פתרון שתי המדינות" והן על "זכות השיבה", שהם דבר והיפוכו. קבלת ההגדרה הפלסטינית ל"זכות השיבה" תהפוך את ישראל למדינה דו-לאומית בעלת רוב ערבי, דבר שאינו עולה בקנה אחד עם "פתרון שתי מדינות לשני עמים".

אם רוצה הנשיא אובמה לשפר את סיכויי הגישור על הפערים בין ישראל לבין הפלסטינים, עליו להבהיר כי על הפלסטינים לבחור בין "זכות השיבה" לבין "פתרון שתי המדינות". אחרת, פירוש הדבר הוא שהפלסטינים זכאים למדינה, בעוד שהם שוללים מן היהודים את הזכות למדינת לאום משלהם, אך הטיבטים והכורדים – שאינם שוללים את זכויותיהם הלאומיות של יריביהם – אינם זכאים למדינה משלהם. במילים אחרות, התנאי לקבלת הזכות למדינה הוא שלילת זכות זו מן העם היריב.

אילו כתבתי בחיבורי באוניברסיטה, כי רק אומות השוללות את הזכויות הלאומיות של יריבותיהן ראויות למדינה משלהן, היה המרצה חושב שיצאתי מדעתי – ובצדק. אך אילו פגשתי את אותו מרצה היום, הייתי יכול לומר להגנתי: כנראה שגם העולם יצא מדעתו.